

Sada je sigurno: 1. srpnja imamo **PRAVOPIS**

**Već je 25 tisuća ljudi pročitalo
prijedlog pravopisa, a Institut je
neke primjedbe već uvažio**

Najzanimljiviji dijelovi reagiranja javnosti na prijedlog hrvatskoga pravopisa

DR. SC. IVAN ZORIĆ

U pravopisu je posebno osjetljivo pitanje normativne hijerarhije. Dobre je poznato da dosta ljudi ne voli dvostrukošt i traži od pravopisaca oštru normativnu dvodobiju inaćica na pravilne i nepravilne. Uvodeći u to podruje razdoblju inaćica na preporučene, dopuštene i istovrjedne, odbrali ste put koji je u našim sadašnjim prilikama jedini mogući i koji vodi rukama o dosegajućoj praksi i osjetljosti određenih skupina korisnika. Moj je dojam da se vaš rad pojavljuje u dobru čerađu, u doba kada je u većem dijelu stručne, a naročito opće javnosti očekalo gledati da bi valjalo privesti kraju dugotrajna

prepiranja i nadmetanja pravopisnim knjigama s nevećim brojem spornih pisanja kakvih je i inače odvijek bilo i bit će i koja sporenja nipošto nisu na korist hrvatskog jezika. Kad se tekst dobita, može se zapaziti da ste u progreni normativnosti, izbora pravopisnih sadržaja i pravopisnog nazivja odabrali pristup koji je umjeren i ukome nema određenih odsjećanja i odbacivanja kada za to ne postoji vrlo čvrsti razlog. Koliko razabirem, vaš je naum bio da preprištate povijesti hrvatskog pravopisanja, ono što joj uistinu pripada (npr. naziv ragodci) i istodobno da ne "podebljavate" priručnik cijelinsama koje su same inače vrijedne i korisne (npr.

transliteracija i transkripcija, pišanje bib. jedinica i sl.) i kojima je pravo mjesto u drugim priručnicima. (Odavno je proglašeno vrijeme i shvaćanje da je pravopis knjiga za sav jezik.)

kao što je zastavljanje pravopisa, posebice u našim prilikama. Pohvalno je i što ste ga predali široj javnosti u ruke na prosudbu i što je dostupan svima.

DR. SC. RADOŠLAV KATIČIĆ

Hvala Vam što ste mi poslali inaćicu za javnu raspravu Hrvatskoga pravopisa koji predlažete. Ne vidim, međutim, nikakva razloga da se u tu javnu raspravu uključim. Ja sam, naime, kao predsjednik Vjeća za normu hrvatskoga standardnog jezika posljednjih godina javno raspravljao i o pravopisnim pitanjima. Sve što mislim i smam reći o tome objavljeno je na međunarodnu u priopćenjima i vrlo podrobnim zapisi

DR. SC. BLAŽENKA MARTINOVIĆ

„Jasno mi je da su dvostrukošt gdjeđđe bile nužne, no s druge strane otvara se pitanje pravopisanoga normiranja (većna dogovorne norme); "trpi" je pravopis funkcionalnostilsko diferenciranje inaćice? Postovani autor i poštovane autorice, kolege i kolegice, prije svega potvrdite što ste se predali tako zahtjevno-ime i nezahvalnome poslu

Uta za hrvatski jezik Večernji list objavljuje najzanimljivije naglaske

TJEDAN DANA

Javna rasprava
završava 15.
svibnja, a stigli su
deseci prijedloga

Denis Dörk
denis.dork@web.de

Jed samo tjedan preostalo je do kraja javne rasprave o novom hrvatskom pravopisu Institut za hrvatski jezik i jezikoslovje. Do danas je mrežne stranice Instituta posjetilo 28.000 ljudi, a Večernji list je podijelio 80 tisuća separata s prijedlogom novog pravopisa. Ravnatelj Instituta Željko Jeziću na stol su došli deset pisama, poruka, primjedba, prijedlog, ali i otvorenih kritika.

Likvíté slovo díž?

Nekima je javna rasprava od mjesec dana penktratika, neki su odusevljeni što će završna inačica pravopisa biti dostupna svima, i to besplatno na mrežnoj stranici Instituta, neki se veseli što će Hrvatsku književnu dobiti jedinstven hrvatski pravopis, a neki predlažu druge.

stična rješenja kao što su izbacivanje slova č ili dž te Institutov pravopis nazivaju retrogradnim križancem i trulim kompromisom... Traži se i uklanjanje razlike između lje i je, no autori pravopisa slijede hrvatsku pravopisnu tradiciju i ne mijenjuju rješenja koja se nalaze u svim suvremenim pravopisima, a dobro su predložili u posebnoj

Zaključci Vijeća za normu
I premda mnogi misle da autori ovog kolektivnog pravopisnog rješenja nisu poštovali zaključke ukinutoga Vijeća za normu hrvatskog standardnog jezika na čijem je čelu bio akademik Radivoj Katičić, ravnatelj Instituta Žejko Josić tvrdi da su se prema tim zaključcima odnosili s posebnom pozorninom.

posornosću.
- U svojim rješenjima slijedimo dobar dio rješenja koja se nalaze u njihovim zapisnicima. Tako smo prihvitali njihove zaključke o glasovnoj prilagođenosti pisanju ktetika jer je Vijeće zaključilo: "Etimi i ktetici od tih dana imenu nješta piše sa glasovno prilagođeno. Tako Nijuntarun i njuorški

od New York, Laippitänin i
laipeliä od Leipzig"- istiib
Josif.

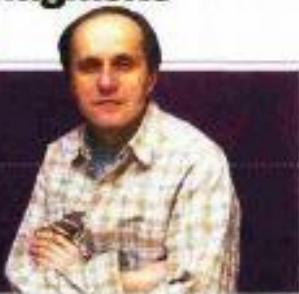
Autori ističuđu da su im se javili stručnjaci različitih struka koji su ih naveli na rješenje da objave i napomene o specifičnoj uporabi povezane s pojedinom strukom, što u internetskom izdanju pravopis neće biti nikakav tehnički problem.

- U više se ponaška traži da u pravopisu unesemo i znakove za naglaške, za genitivnu dužinu, znakove za upućivanje... Iako nije riječ o pravopisnim znakovima u užem smislu, nastojući ćemo isti ususret korisnicima pa donijeti i te znakove. Imamo i nekoliko zahtjeva da, uz tiskana slova, damo i pisana. To je zahtjev učitelja razredne nastave i svakako ćemo pisana slova dodati u prvo poglavlje - ističu u Institutu.

Naravno, u Institutu usporedno rade i na velikome pravopisnom rječniku, pojmovniku, jezičnim svjetlim i dodatnim objašnjenjima. Predviđeno je i da se u budućnosti napravi dodatak koji se odnosi na računalnu primjenu pravopisa.

NAGLASAK

Milan Jajčinović

Ovaj bi pravopis mogao biti kulturni događaj 2013. godine

Hrvatima je stoljećima življena pod tudinskom vlašću jezik bio zamjena, nadomjestak za vlastitu državu, jer u jeziku je čuvana (i očuvana) nacionalna samobitnost

Prvopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovje mogao bi biti proglašen kulturnim dogadjajem 2013. godine. Kao što bi i ulazak Hrvatske u Europejsku uniju mogao biti proglašen političkim. Podudarnost izlaska novoga pravopisa i ulaska u EU na svoj način poslovno dovodi u doticaj jezikoslovje i politiku. Prema najavama i odcjenicima koji ga prate, pravopis je počinjan: da se jezik i pravopisanje konzumno odvoje od politike i jezikoslovje pretaplji stručnjacima. To je važna novost, jer je u hrvatskoj tradiciji politika uvijek utjecala na jezik, ponекad i presudno. Više su štetni, a manje s povoljnim posljedicama.

hrvatske nacionalne slobode, načinili su razlikovni ječnici između hrvatskog i srpskog jezika. Još pri kraju Drugog svjetskog rata, hrvatski književnik i predsjednik ZAVNOH-a Vladimir Nazor vodi i rat za hrvatski jezik. Njegova "grmoljiva" na šefu pressa biroa nove Jugoslavije da neće dopuštiti da se u Hrvatsku "uvodi jezik beogradskog čaršija" bila je zapravo početak borbe i u Titovoj Jugoslaviji za samostalnost hrvatskoga jezika. Novosadskom dogovorom iz 1954. hrvatakom je jeziku pridjelio nesastanje. Vlast je smatrala, a nakon "teorijske rasprave" hrvatskih i srpskih jednoklancava, i sključila da su hrvatski i srpski jedan jezik a dva izgovora. U Novosadskom je dogovoru, taderom pod pokroviteljstvom velikog stručnjaka za jezik, inače šefu Udbe, Aleksandru Rankoviću, stajalo: "Narodni jezik Srba, Hrvata i Črnomoraca je dan je jezik. Stoga je književni jezik koji se razvio na njegovoj osnovi koji dva glavna središta, Beograd i Zagreb, jedinstveni, da dva izgovora, ičkavskim i ekavskim." Nezadovoljni hrvatski jezikolozi su nakon političkoga pada moćnog Rankovića, 1967. godine objavili Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika. Ni to nije bilo bez znanja politike i političara. Cak je i sam potpis Miroslava Krleže na tekstu Deklaracije bio tunaćen kao staganje. Partijeisa Deklaracije. Bez Kraljević potpis, toga iznimno važnoga leksičkoga i političkoga dokumenta, sigurno se ni bilo. I raspodjedajućeg republičkoga sekretara za kulturu i prosvjetu, dr. Mišića Žanku, na Deklaraciju bili su politički motivirani, izvedeni s pozicije jugoslovenskoga unitarizma. Ni pravopis, koji su na osnovi Deklaracije sastavili Stjepan Ba-

ma Vlječa

DIRUŠTVO PROFESORA
HRVATSKOGA JEZIKA

Zahtjev za jednim službenim pravopisom Društvo profesora hrvatskoga jezika uputilo je tri puta nadležno ministarstvu, nakon odluke Maloga vijeća Društva i potpisivanja petlje u čemu su javnost izvijestile dnevne novine. Nadležno ministarstvo nije odgovorilo na ovaj zahtjev (...) Društvo profesora hrvatskoga jezika nije se izjavilo oko pravopisnih pitanja, ali je podržalo odluku Vijeća za normu hrvatskoga književnog jezika. Sve je zaključne Vijeća objavilo u službenome glasniku i webnoj stranici Društva.

Hvala što se mi poslali inačicu za javnu raspravu, no ne vidim nikakva razloga da se u raspravu uključim

Sve što mislim
objavljeno je na
mediumrežju
i u zapisnicima
Vijeća za normu

RADOSLAW KATIĆ
akademik

DR. SC. BRANIMIR BELAČIĆ

Mislim da nema nikakve potrebe za iznimkama, posezno ne za njihovs većim brojem kada je u pitanju bilježenje jata iša pokrivenog a također mislim da nema nikakve potrebe da se riječi tipa zadaci, izuzeci deset itd. budu iznimka od pravila o bilježenju završnih osnovnih suglasnika t i d, a posebno nema potrebe reći da neću, nećeš... mogu pisati odvojeno oni koji žele po-

NASTAVAK
NA SLJEDEĆOJ
STRANICI

**Novi je pravopis
nedvojbeno vezan
i s hrvatskim
ulaskom u EU**

KOJE ČE PRIJEDLOGE PRIHVATITI STRUČNA EKIPA INSTITUTA?

Vjerojatno će se promijeniti rješenja vezana uz pokrate, pisanje stranih imena...

Nakon što se zaključi javna rasprava, u Institutu će temeljito proučiti sve prijedloge, sugestije i komentare i načiniti izmjene svih pravopisnih pravila te ih podstrijegati Znanstvenome vijeću Instituta na ocjenu. Tek nakon što pravopis prihvati Znanstveno vijeće moći će se govoriti o završnoj inačici hrvatskoga pravopisa IHU-a. – Nadamo se da čemo taj posao dovršiti do kraja svibnja kako bismo u lipnju mogli pripremiti pravopis za objavu na internetu do 1. srpnja. Nakon završetka javne rasprave ostvarit ćemo mogućnost da nam se na adresu pravopisa ihu.hr javi zainteresirani jer jezik je živo tko koje se ne prestane mijenja – kaže ravnatelj IHU-a Željko Josić. I tvrdi da još ne može decideći nači koja će rješenja iz rasprave biti prihvadena za konačnu inačicu. – Uredničko vijeće načinilo se slaze s nekim primjedbama i zagurano će ih uvrstiti u konačnu inačicu, ali to još

ne znači da će ona biti i prihvadena jer Znanstveno vijeće Instituta ima zadnju riječ kad se govor o pravopisnim rješenjima – ističe Josić. Iz Instituta potvrđuju da će se u konačnoj inačici pravopisa vjerojatno promijeniti rješenja vezana uz ova pitanja: – pisanje i u pokratama i nekim stranim imenima (Camusov) – sastavljeni pisanje nekih riječi (ulme, ulinat) – fonetizirano pisanje nekih stranih imena (Yoko Ono).

– fonetizirano pisanje nekih ktektika (georgietowski) – dodat će se neki znakov, posebno oni koji su besni u različitim strukama (naglasci, genitivni znak) – pravila koja se odnose na veličine i jedinice (javilo se mnogo stručnjaka različitih straka čiji će dragocjeni savjeti pomoći da se končna inačica pravopisa uskladi i s međunarodnim normama) – neki upotrijebljeni nazivi (npr. dvoglasci je, ekonomske nabranje bit će promijenjeni u ije/je, ispravno nabranje) – u poglavljaju Slova dodat će se i pisana slova – dodat će se sadržaj, objašnjenja pravila koja su se u javnoj raspravi pokazala nedovoljno jasno, jezični smisli koji su tražili sudionici javne rasprave, pravopisni rječnik koji će uključivati i primjere koje su poslali sudionici javne rasprave te pojmovnik upotrijebljениh naziva.

66
Tek nakon što pravopis prihvati Znanstveno vijeće Instituta moći će se govoriti o završnoj inačici

NASTAVAK S PRETHODNE STRANICE

štiviti hrvatsku tradiciju.

**DR. SC. HELENA DELAS
I EDITA HERCIGONJA-
MIŠKIK, VIŠA LJEKTORSKA**

Normativni postupak pri- mijenjen u radnoj inačici Pravopisa, kolikogod se u prvi mali čini elegantnim i demokratičnim, jer impli- cira da se sve u praksi potvrdene pravopisne inačice nalaze u standardu, a ne izvan standarda (samo su različito stilski obilježene), za hrvatske prilike nije ni- male praktičan. Stanje je- zične izobrazbe u Hrvatskoj nije u toj mjeri dobro kako bi osiguralo funkcionalnu pismenost...

rjeći na -dac, -dak, -tac, -tak mojt učenici u vedeni slučaju ostvaruju d i t i da uglavnom pišu agoditi, pogodi, gubitci, podaci. Meni su znatno bliža rješe- nja bez d i t, no pravopis je ipak konvencija i vrlo bih lako prihvatio rješenje koje je preporučeno. Cak mi se čini da dopuštanje dvostru- kosti u ovom slučaju nije potrebno. Koliko mi je vri- jeme dopustilo, pregledao sam radnu inačicu Hrvatskoga pravopisa i mislim da će zbor mnoštva primjera novi pravopis olakšati na- stavni rad, naročito u onim ubočajenim pravopisnim problemima kao što su pisanje velikih i malih početnih slova i pisanje pojedinačnih glasova i glasovnih skupova. Rješenja mi se čine dostoj- nima i vrlo preglednimma...

DR. SC. MATE KAPOVIĆ

Davor Tandoki, prof.

Svakako bih ovdje htio reći da pri pisanju višesložnih

66
Pisanje Camusa... trebalo bi vratiti na uobičajeno pisanje Camusa. Problem je što Camusa nitko tako ne izgovara

MATE KAPOVIĆ
docent na lingvistici

66
Što se tiče varijante (po)grješka, mislim da je u pravopisu ne treba ostavljati jer nitko tako spontano ne izgovara

MATE KAPOVIĆ
docent na lingvistici

prištimo čudno pa je bolje ne izmisliti tu novo pravilo. Što se tiče varijante (po) grješka, mislim da je u pravopisu ne treba ostavljati jer tako tako pišu (jer takvo pisanje simbolički predstavlja općenito novo pisanje kod pokrivenoga r- nitko u stvarnosti tako ne izgovara (bar ne spontano). Stoga je pisanje je tu potpuno različito od pisanja crnjepovi, vredniji, strjeliči i sl., gdje dio govornika doista spontano izgovara je (što su autori pravopisa i sami sasvim ispravno zaključili). U skladu s vašim pozitivom na javnu raspravu o pravilima novoga pravopisa, upućujem vam svoje komentare u nadu da ćete ih razmotriti kako bi pravopis, a kojim sam već u velikoj mjeri zadovoljan (i mnogim pravilima i samim načinom izrade), bio još bolji.

MARINA ČUBRIĆ, PROF.

Priješte je pravopisni situ- acija koje, iz nepravopisnih i nejezičnih razloga, postaju

“

Kao nehrvat nemam pravo glasa, ali pišući na hrvatskom suočavam se s istim problemima kao i svi Hrvati

WAYLES BROWNE
profesor slavistike

“

Pisanje je ili eiza pokrivenog r nije u pravom smislu pravopisni problem jer do dvostrukosti dolazi u izgovoru

dr. sc. MILE MAMIĆ
kroatist

i pravopisni problemi. Ta- kvo stanje pokazuje (pre) osjetljivost hrvatske jezicne sajednice na svaku promjenu, pa i onda kada ona znači dosljednost i sustavnost u pravilima. Posebno će to biti zamjećeno u nastav- ljenom pisanju čestice ne od nenglašenoga prezenta pomoćnoga glagola htjeti. Taj je slučaj nadio svoj pravopisni okvir i postao simbolom nekih drugih stavova, koji nisu potrebljni u prenijanju o jeziku. Radna inačica ovoga pravopisa također to ne rješava. Ako je, nažalost, i ukinuto Vi- jeće za normu, njegovi za- ključci trebaju biti temelj i polazište za svako pravopisno rješenje. Nekoliko je pravopisnih priročnika (Babić – Moguš; Babić – Ham – Moguš) koji provode te zaključke i moli da IHJZ trebalo dodatno raditi na pravopisnom rječniku koji bi obuhvatio najveći leksik- ki korpus dosada.

WAYLES BROWNE
PROF. SLAVISTIKE

Dozvolite da, kao strani profesor slavistike iznesem nekoliko reakcija na pred- ložena pravopisna pravila.

Kao nehrvat nemam pravo glasa, međutim, objavljujući tekstove na hrvatskom, suočavam se s domaćim s istim problemima kao ro- deni Hrvati. Ni ikusnom slavistu, a kamoli latku, nije uvjek jasno koji oblik sa- država dvoglasci je a koji ima sljed tri glasova i-j-e. Ijudi će piti, kad može pi- je, što ne može prije? Mo- temko li pišti ni-je, znajući da se taj oblik može povje- smo analizirati kao refleks staroga jata?

DR. SC. MILE MAMIĆ

Prije uključivanja u raspravu šešim zapomenutim dan- i 10. ožujka 2013. pozvao

15. 4.

15. travnja u Hrvatskom državnom arhivu stručna ekipa Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovje objavila je radij prijedlog novog hrvatskog pravopisa čime je otvorena jedinstvena javna rasprava u kojoj sudjeluju brojni sudionici, i to i stručnjaci i obični građani

rnji list objavljuje najzanimljivije naglaske

66

Ne postoje stručnjaci koji će pravopis Institut za hrvatski jezik i jezikoslovje dati prolaznu ocjenu

SANDA HAM
svršiti profesorica

svojim se primjedbama u javnu raspravu uključio i dr. sc. Mate Kapović (AVNOZ/PPK/PESEL).

vima s -je-. Spomenuo bili još nekoliko pitanja na koja bi trebalo svratići pozornost:

a) Naseljenost kao kriterij za pišanje druge riječi velikim slovom. Bili brig najprije je bilo ime brijege blizu Zadra, zatim je postalo samostalno naselje-Bil Brig, a sad je dio grada Zadra Bil brig. Uzmimo to ponim Vučkova dolac. Delac veliko ili malo? Koliko tu ljudi treba žinjeti da bi bilo naseljeno mjesto? Nekad je živjelo puno ljudi. Napokon ostao samo Vučko. Je li to dosta za veliko slovo: Vučkova Dolac? A kad je Vučko umro, prestalo je biti naselje. Moramo li znati je li Vučko bio?

b) Vremenska određenost nekog pokreta, rata, dogadaja kao kriterij pišanja velikog slova. Netko pjeva pjesmu Hrvatski proljeće u čast tih burnih zbiljova u nas, u kojima sam i ja sudjelovao. Ponedjeljni pravopis propisuje hrvatsko proljeće. Nije li tučno da je pjesma važnija od dogadaja? Zar je Leonardova Posljednja večera umjetničko djelo važnija od još umjetničke, fudbale Kristove Posljednje večere? Postoji i dvorana Posljednje večere.

c) Kako pisati poznati hrvatski Krizmi put od Bleiburga kući ili u smrt? Kako pisati Bleiburska tragedija Hrvata? Kako umjesto Hrvatska pisati Lijepa naša? d) Hrvatski pravopis IHJJ predlaže Biograd na Moru. I Zadar je na

mora, i Šibenik, i Split. Oni ne ističu svoju namornost. Zašto Biograd (ubozornočuva svoju namornost? Tu danas nema nikakva smisla Novigrada ima više, ali Biograd je u Hrvatskoj samo jedan. Ne treba niti nikaš razlikovati odrednicu. Treba znati da je Karadžić glavni grad Srbije zvan Biograd. Za razliku od toga nema je Biograd dobro dodatak. Budući da nitko više glavni grad Srbije ne zove Biograd, a ni u Hrvatskoj nema drugoga. Biograda osim jednoga jedinoga, koji je, eto, na moru, ne treba mi prijevjesak na Moru, niti mora, niti niti niti niti kako drukčije.

e) Vljeće za normu je ponakad direktno, pa tako npr. prihvatalo načelo po kojem bi se pisalo münchenski, lippeski, blaiburski prema što i u vrijeme novosadiske unifikacije sačuvali münchenski, lippeški, a o Bleibburgu se nije smjelo ni govoriti. Trebalo bi sačuvati izvornost u osnovi barem nekih starih odnosnih predmeta izvedenih od imena grada.

DR. SC. MARIJA KAŠTELAN-MACAN

Ugodno ste me iznenadili, bojala sam se većih promjena. Molila bих Vas za savjet u pisanju hrvatskih strukovnih naziva latinskog podrijetla koje završavaju na -ens (adsorbens, apsorbens, sorbens, reagens i sl.)

DR. SC. IVICA ŠTERN

Primjedbe koje dajem pogrešane su s področjem na kojima sam radio (Fizikal-

na kemija i Kemijaka inženjerska termodynamika). Osnovne primjedbe odnose se na jednoznačnost u iskazivanju pravila i uvajavanje postavki drugih struka.

P. VATROSLAV HALAMBEC

Poštovani, budući da radim u instituciji koja je izravno povezana s pravilnim izrađujućim i govorom, u što, dakako, valja ubrojiti i ljeputu, da bude lakše primjenjeno ono što se izriče, živo sam zaинтересiran za PRAVOPIS. Ako je to u smislu primjerenja, to je vrlo lijepo.

DR. SC. RANKO MATASOVIĆ

Osnovni moji dojam je pozitivan. Zaključio sam čitajući pravopis da on proglašuje uglađenom ono kako je iontko pišem... (...) Naravno, to što je nešto prepriješeno može značiti da će se onda u školi predavati djeci kao bolje pišanje zajedno nego pišanje odvojeno, ali ističući da bi bilo jako dobra da i djeca u školi nuvće da postoji hrvatska tradicija gdje se, primjerice, neču pišu odvojeno. Ta može nastati zorka upravo kada se pitanje što znači da se nešto dopušta, a prepriješće se nešto drugo. (izreceno u emisiji U mreži prvog programa Hrvatskog radija)

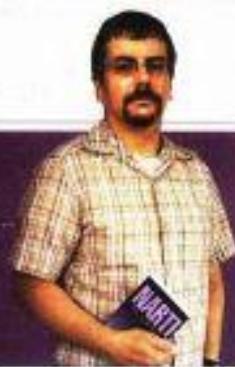
DR. SC. SANDA HAM

Sastavljeno se trazi pisanje prijedložnih izraza izvježbe, nasreća, našlost, naruku, ubrk, ubeskraj, uglađujući i probleme hrvatskoga pravopisa. Zbog toga mi je jako draga da su u novom pravopisu dopušteni inačice. Iako i sam pišem, kako je prepriješeno, neču, draga mi je što je dopušteno i odvojeno pišanje neču. Mogu zamisliti situaciju u kojoj bих i ja pisao neču, ako se radi o nekoj osobito svežanci zgodici u kojoj mi je stalo pokazati da poznajem i poštujem stariju hrvatsku pravopisanu normu, u kojoj je odvojeno pišanje bile bezizmerno. Ako bих i sam mogao ponakad biti pravopis nedokleđan, ne vidim ništa loše u takvoj nedostojanstvu (bidi uviđej i u svemu dosljedan meni znači biti dosadan).

Glavno je pitanje – kako razumjeti formulaciju autora pravopisa prema kojoj je pišanje neču "prepriješeno", a pišanje neču je "dopušteno". Neki misle da će takve formule samo zmanjšati djecu, koja otečkuju da im autori pravopisa, kao i profesori hrvatskoga jezika, jednoznačno propisuju kako moraju pisati. Meni se pak čini da postoji zanimljiva analogija sa sadržajima nedavno uvedenoga „zdravstvenog odgoja“. Osobito mislim da preporučivanje i dopuštanje

NAGLASAK

Ranko Matasović
kultura@vecernji.net

O toleranciji u pismoslovju i seksu

Kako razumjeti formulaciju autora pravopisa prema kojoj je pišanje neču 'prepriješeno', a pišanje neču je 'dopušteno'

alternativnih pravila na satovima hrvatskoga dijelu neće ništa više zbumnjati nego na satovima iz drugih predmeta. Ako se djeci kaže da se pišanje neču prepriješće, a pišanje neču je dopušteno, to je jednako kao da im se na satu spolnog odgoja kaže da se prepriješće heteroseksualni, a dopuštu i homoseksualni odnos (ili ih sad uče obrnuto)? Nisam u toku s kurikulumom zdravstvenog odgoja).

Ali, prije no što čitatelj pomisli da sam homofob, moram reći što meni osobno znaće fraze prepriješće se i dopušta se. U oba slučaja (pismoslovnom i seksualnom), reći da je ponasanje X prepriješeno zapravo znači da se većina ljudi ponaša na način X, pa ako želite slijediti norme sredine u kojoj živate, i vi postupajte na isti način. Ako vam se pak više sviđa nešto drugo, živimo u slobodnoj zemlji, i posve ste slobodni ponašati se na način Y, koji nije ništa lože od X. Isto tako, reci da je Y dopušteno ne znači 'Vi se, ako baš hoćete, možete ponašati na način Y, ali mi čemo sa svoje strane učiniti sve da vas u tome sprijedimo i izvršimo javno ragu'. Tako i dopuštanje odvojenog pisanja (neču) ne bi smjelo značiti da vas, doduše, poljeća neču (ne će) uhititi ako tako napravite u privatnom pismu svojem partneru (partnerici), nego da vam takav način pišanja lektori u javnim tiskovinama, ali i u školskim udžbenicima, ne će (neće) promjeniti tako doista želite tako pisati usprkos uzusu većine. To je tolerancija, u pravopisu kao i u spolnom odgoju. Sve drugo je licemjerje.

Uvijek i u svemu biti dosljedan za mene znači biti dosadan

15. 5.

lipanj

1.7.

* 15. svibnja završava jednomjesečna javna rasprava o prijedlogu novog teksta hrvatskog pravopisa. Način toga stručne će ekipe u institutu temeljito proučiti sve pristigle primjedbe i sugestije te komentare pa će krajnja odluka prepustiti znanstvenom vijeću Instituta, koje će odljenim rad stručne skupine u kojoj je predstavnik dječjaka Instituta.

* tijekom lipnja djelatnike Instituta će okući završni i najprijetljivji dio posta jer treba sve pripremiti kako bi se končna inačica hrvatskoga pravopisa našla na mrežnim stranicama Instituta.

* 1. srpnja dolazit će kada bi Institut za hrvatski jezik i jezikoslovje trebao objaviti konzultativnu verziju Hrvatskoga pravopisa. Nakon završetka javne rasprave moći će se Institutu slati primjedbe.